

Силабус
навчальної дисципліни
Антикризове управління
бізнес-діяльністю
2025-2026 навчальний рік

Освітня програма **Економіка бізнесу**
Спеціальність **051 Економіка**
Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
Рівень вищої освіти **перший / бакалаврський**

Викладач	Доцент ДУДУКАЛОВА Олександра Сергіївна
Посилання на сайт	https://bdpu.org.ua/teachers/dudukalova-oleksandra-sergiyivna/
Контактний тел.	0667547188
Е-mail викладача:	a.duducalova@gmail.com
Графік консультацій	Консультації відбуваються за допомогою дистанційних технологій у вільний від занять час

Обсяг курсу на поточний навчальний рік:

Кількість кредитів/ годин	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	звітність
4/120	20	20	80	екзамен

Семестр: осінній

Мова навчання: українська.

Ключові слова: криза, антикризове управління, діагностика, механізм, технології бізнесу.

Мета та предмет курсу: формування у студентів компетентності щодо базових принципів, основних категорій, сучасних концепцій, теоретичних положень і практичних методів антикризового управління, визначення сутності, місця, ролі, основних видів та стадій розвитку кризових явищ, розкриття методичних підходів до розробки «правил ефективної поведінки» за умов кризового стану; аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду запобігання та подолання криз.

Компетентності та програмні результати навчання:

ЗК9. Здатність до адаптації та дій в новій ситуації. СК9. Здатність прогнозувати на основі стандартних теоретичних та економетричних моделей соціально-економічні процеси. СК 16. Здатність до бізнес-планування, оцінювання кон'юнктури ринків і результатів діяльності бізнесу.

Програмні результати навчання (ПР):

1. Асоціювати себе як члена громадянського суспільства, наукової спільноти, визнавати верховенство права, зокрема у професійній діяльності, розуміти і вміти користуватися власними правами і свободами, виявляти повагу до прав і свобод інших осіб, зокрема, членів колективу.
2. Відтворювати моральні, культурні, наукові цінності, примножувати досягнення суспільства в соціально-економічній сфері, пропагувати ведення здорового способу життя.
5. Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та

прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади).

6. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у сфері економічної діяльності.

7. Пояснювати моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної науки.

8. Застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач.

9. Усвідомлювати основні особливості сучасної світової та національної економіки, інституційної структури, напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.

10. Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності.

11. Вміти аналізувати процеси державного та ринкового регулювання соціально-економічних і трудових відносин.

12. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

14. Визначати та планувати можливості особистого професійного розвитку.

16. Вміти використовувати дані, надавати аргументацію, критично оцінювати логіку та формувати висновки з наукових та аналітичних текстів з економіки.

17. Виконувати міждисциплінарний аналіз соціально-економічних явищ і проблем в однієї або декількох професійних сферах з врахуванням ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.

18. Використовувати нормативні та правові акти, що регламентують професійну діяльність.

21. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.

22. Демонструвати гнучкість та адаптивність у нових ситуаціях, у роботі із новими об'єктами, та у невизначених умовах.

26 Знати основи бізнес-планування, оцінювання кон'юнктури ринків та результатів діяльності підприємств та організацій різних сфер господарювання.

Зміст курсу:

Змістовий модуль №1 Передумови та сутність антикризового управління.

Тема 1 Сутність та взаємозв'язок циклічних і кризових явищ

Циклічності та кризові явища в соціально-економічних системах. Типологія кризових явищ. Кризові явища в природі й демографії. Взаємозв'язок технічних та економічних криз. Кризові ситуації. Поняття кризи, сутність кризового стану, внутрішні та зовнішні причини криз.

Тема 2 Концептуальні положення життєвого циклу підприємства та причини виникнення кризових явищ на етапах його розвитку

Концепція життєвого циклу підприємства. Причини виникнення криз на етапах життєвого циклу підприємства. Зовнішні та внутрішні загрози й наслідки кризових явищ. Концептуальні положення організації антикризового управління підприємством.

Тема 3 Заходи державного антикризового регулювання

Державні цикли і кризи. Державне регулювання кризових явищ. Система соціального захисту населення. Механізм державного регулювання кризових явищ. Особливості реалізації заходів державного антикризового управління в провідних країнах світу. Антикризове регулювання

економіки в умовах світових економічних криз:орієнтація на реалізацію стратегії економічного розвитку.

Змістовий модуль №2. Діагностика антикризового управління.

Тема 4 Сутність та особливості антикризового управління. Концепція побудови антикризового управління. Функції і принципи антикризового управління. Процес антикризового управління. Антикризове

Управління підприємства: проблематика та завдання на сучасному етапі.

Тема 5 Діагностика виникнення і розвитку кризового процесу

Методичне забезпечення діагностики кризового процесу. Етапи діагностики кризового процесу. Оцінювання симптомів розвитку кризових ситуацій. Концепція побудови системи діагностики рівня кризового стану підприємства. Діагностика кризового процесу на різних його стадіях в рамках антикризового управління організацією.

Змістовий модуль №3. Складові антикризових стратегій

Тема 6 Стратегія і тактика антикризового управління. Значення стратегії в антикризовому управлінні та послідовність розробки антикризових заходів. Інноваційно-інвестиційна політика в системі антикризового управління. Управління маркетинговою стратегією в період фінансового оздоровлення підприємства. Типи і види стратегій в антикризовому управлінні. Тактика антикризового управління.

Тема 7 Банкрутство, ліквідація та санація як методи антикризового управління. Сутність, форми та економічні наслідки банкрутства. Поняття про санацію підприємства та її форми. Ліквідація збанкрутілих підприємств. Методи антикризового управління підприємством. Санація та банкрутство як методи антикризового управління підприємством.

Змістовий модуль № 4 Технологія антикризового управління.

Тема 8 Особливості кадрового менеджменту в кризових ситуаціях. Сутність та особливості формування кадрового антикризового потенціалу на підприємстві. Антикризова кадрова політика на підприємстві. Формування антикризових груп. Технологія антикризового управління. Концепція кадрового менеджменту в умовах кризи.

Тема 9 Технологія антикризового управління. Система раннього упередження і реагування. Організація внутрішньогосподарського антикризового механізму. Функції Державного департаменту з питань банкрутства.

Тема 10 Ризики в антикризовому управлінні. Поняття про ризики та їх види. Управління ризиками. Страхування та його місце в управлінні ризиками. Взаємозв'язок антикризового управління з ризик-менеджментом та системою економічної безпеки підприємства

Методи навчання:лекція, евристична бесіда, практична робота, створення ситуації інтересу в процесі викладання, методи контролю і самоконтролю, навчальна дискусія, мозковий штурм, ділова гра.

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять):) викладачі та всі здобувачі освіти, що вивчають цей курс, зобов'язуються дотримуватись положень університету (<http://bdpu.org/public-information/position-bdpu/>) та розуміють, що за їх порушення несуть особисту відповідальність.

Навчальний курс враховує лекції, практичні заняття, самостійну й індивідуальну роботу. Здобувачі освіти повинні виконати усі завдання, що передбачені програмою курсу, у встановлений термін. Перескладання відбувається у формі усної співбесіди. Підсумковий контроль здійснюється у формі екзамену, що складається з розв'язання тестових завдань. При отриманні здобувачем освіти незадовільної підсумкової оцінки, він має право на перескладання у

встановлені терміни.

Під час роботи над завданнями курсу не припустимо порушення академічної доброчесності. Відповідно до положень академічної доброчесності БДПУ за її порушення здобувач освіти може бути притягнутий до такої академічної відповідальності: повторне проходження оцінювання (контрольна робота, екзамен та ін.); повторне вивчення курсу (проходження компонента ОПП); відрахування з Університету; позбавлення академічної стипендії; позбавлення пільг з оплати навчання, наданих БДПУ.

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність: технічне (ПК, PowerPoint, Word, Excel, Moodle, Zoom, репозитарій), наочність (презентації у форматі PowerPoint), користування фондами репозитарію та електронної бібліотеки БДПУ.

Система оцінювання та вимоги:

Модуль	Критерії оцінювання знань	Кількість балів <i>максимум</i>
Змістовий модуль №1		
Участь у практичному занятті №1		8
Участь у практичному занятті №2		8
Участь у практичному занятті №3		10
<i>Всього за змістовим модулем №1</i>		26
Змістовий модуль №2		
Участь у практичному занятті № 4		8
Участь у практичному занятті № 5		8
<i>Всього за змістовим модулем №2</i>		16
Змістовий модуль №3		
Участь у практичному занятті № 6		8
Участь у практичному занятті № 7		10
<i>Всього за змістовим модулем №3</i>		18
Екзамен		40
Разом		100

Список рекомендованих джерел

Основна література

1. Бізнес-Інформ. Впровадження сучасних технологій для антикризового управління підприємствами в Україні. Київ : Бізнес-Інформ, 2024. 280 с.
2. Глуценко С. В., Івахненко С. В. Антикризове управління на підприємстві : фінансово-організаційні аспекти : навч. посіб. Київ : НаУКМА, 2020. 92 с.
3. Єпіфанова І., Болотнов Д. Місце стратегії в системі антикризового управління підприємствами. Вісник Хмельницького національного університету. 2022. № 3. С. 335–338.
4. Ковальов А. І., Кічук Н. В., Захарченко Н. В., Клевцевич Н. А., Горбаченко С. А. Антикризове управління бізнесом: Навчальний посібник. Одеса: ОНЕУ, 2022. 182 с.
5. Марачевська А. Практична цінність антикризового управління підприємством у воєнний та післявоєнний час в Україні. SWorldJournal. 2022. № 13–02. С. 8–13. 7.

6. Смерічевський С. Ф., Кривов'язюк І. В. Антикризове управління підприємством : навч. посіб. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2020. 396 с.

Додаткова література:

1. Москвін Б. Банкрутство як механізм антикризового управління підприємством. Вісник КНТЕУ. 2020. № 2. С. 58–68.

2. НАУКА ЛПНУ Аналіз антикризових стратегій в умовах економічної нестабільності. Львів : Наукова думка, 2024. 320 с.

3. Тимошенко М.В., Петров В.А. Ідентифікація ризиків та особливості антикризового управління в умовах війни. Підприємництво і торгівля: тенденції розвитку : матеріали 5-ої міжнар. наук.-практ. конф., м. Одеса : Державний університет «Одеська політехніка», 2022. С. 52–54.